

Swedish Chapter of International Society of Indoor Air Quality and Climate

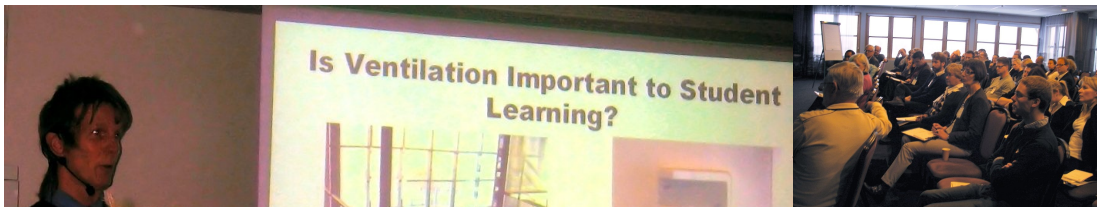
Ansvarig utgivare: SWESIAQ:s styrelse. Redaktion: Anders Lundin och Gunnel Emenius. www.swesiaq.se
Alla läsare är välkomna att skriva i nyhetsbrevet. Skriv till nyhetsbrevet@swesiaq.se

Nyhetsbrev nr 10

2011-02-02

This issue of SWESIAQ newsletter is sent to all Nordic delegates at the conference Nordic Indoor Air Update 2010. If you have no interest in further issues, just let us know by sending a message to nyhetsbrevet@swesiaq.se.

Nordic Indoor Air Update 2010 – En konferens som lockar till fortsättning!

Vi var 80 personer som besökte konferensen: Från Cleveland via Island och England till Småland och Finland. På bilden syns ISIAQ:s president Richard J Shaugnessy när han håller sitt intressanta och roliga föredrag om skolmiljöer. Konferensen var nog innehållsmässigt den mest omfattande som SWESIAQ anordnat, även om antalet deltagare inte nådde upp till vad vi hoppats. Att vi som var där var nöjda framgick av utvärderingarna. Allra bäst betyg fick konferensmiddagen och simultantolkarna, men det genomsnittliga svaret på alla utvärderingsfrågor var "Bra" med små variationer mellan olika frågor.

Det internationella perspektivet på konferensen var stimulerande. Men olika språk ställer också krav på konferensen och på deltagarna. Nästan alla presentationer skedde på engelska men simultantolkades till svenska. 70 % av deltagarna och 50 % av talarna var svenskar. För de svenska deltagarna kunde det ibland kännas lustigt att lyssna på svenska talare som inte alltid talade perfekt engelska.

Det behövs mer nordiskt samarbete inom inomhusmiljöområdet och vi har många engagerade och avancerade praktiker och forskare i våra grannländer. Vi fick lära oss att Danmark har strängare krav på radon än Sverige och att Finland har avancerade regler för när grannars rökning på balkonger ska betraktas som olägenhet för människors hälsa. Finska Social- och hälsovårdsministeriet och också skrivit en utförlig handbok som kan laddas ner på deras hemsida <http://www.stm.fi/sv/publikationer/publikation/julkaisu/1070263#sv>. Den heter "Anvisning om boendehälsa" och innehåller bl.a. detaljerade krav på mikrobiella föroreningar i en bostad.

Det finns inte utrymme att referera alla intressanta konferenspresentationer i detta nyhetsbrev. För den som inte hade möjlighet att delta finns mycket av konferensinnehållet på USB-minnen till försäljning för självkostnadspris. Om du är intresserad, skriv till nyhetsbrevet@swesiaq.se.

Anders Lundin

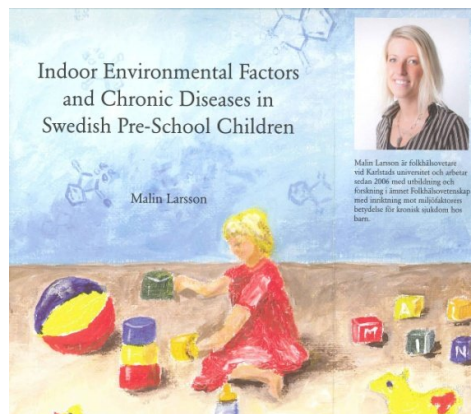
Inför SWESIAQ:s årsmöte i april – Dags att nominera nya styrelseledamöter

SWESIAQ kommer att hålla sitt årsmöte under första hälften av april. Vi återkommer med detaljer. Om du är intresserad av att jobba med inom miljöfrågor eller vet någon som är lämplig - ta kontakt med valberedningen: Kjell Andersson andersson.kh@telia.com, Ewa Rydén ewa.ryden@rewa.se, Gunnel Emenius Gunnel.Emenius@ki.se, Aime Must aime.must@ivl.se.
Styrelsen

Referat

Samband mellan PVC-mattor, mögel, astma och autism hos barn

Den 10 december disputerade Malin Larsson med avhandlingen "Indoor Environmental Factors and Chronic Diseases in Swedish Pre-School Children". Den grundar sig på den värmländska DBH-studien (Dampness-Building-Health) där man år 2000 skickade en enkät till föräldrarna till alla 1-5 år gamla barn födda i Värmland. I enkäten ställdes frågor om bl.a. miljön i barnens bostad. Man frågade dels om den nuvarande bostaden och dels om den bostad där barnet bodde vid födseln. Man ställde också frågor om hälsobesvär. Enkäten upprepades 2005. Totalt ställdes frågor om 4779 barn vid två tillfällen. De miljöfaktorer som avhandlingen berör är bl.a. golvmaterial och tecken på fukt. När det gäller hälsoeffekter är det främst astma och autismliknande tillstånd. Några av resultaten:

- Man fann samband mellan olika tecken på fukt i bostaden och astma hos barnen vid enkäten år 2000. Detta var alltså en tvärsnittsstudie där man jämförde bostäder och barn med varandra vid samma tillfälle.
- Man fann däremot inga samband mellan fukt i bostaden 2000 och nyupptäckt astma fem år senare (2005, longitudinell studie), dock med undantag för mögellukt: I bostäder där föräldrarna upplevde mögellukt år 2000 var det mer sannolikt att barnen fått nyupptäckt astma under åren 2000-2005.
- Skillnaden mellan resultaten i tvärsnittsstudien och den longitudinella studien medför att Malin ställer frågan om pålitligheten i tvärsnittsstudier: Föräldrar till barn som uppvisar allergiska problem som astma, kan vara mer uppmärksamma på förekomsten av fukt och därmed överrapportera, jämfört med de som har friska barn. I den longitudinella studien var alla barn (som fick delta i jämförelsen) friska när man ställde frågan om fukt år 2000 och föräldrarnas svar troligen mer objektiva.
- Däremot fann man i den longitudinella studien samband mellan förekomst av PVC-mattor (plastmattor) år 2000 och både uppkomst av astma och autismliknande tillstånd under de följande fem åren. PVC-mattor innehåller bl.a. ftalater som kan vara hormonstörande.

Malin Larssons avhandling ställer intressanta frågor när det gäller samband mellan inomhusmiljö och hälsa. Den kan laddas ner på <http://www.dissertations.se/dissertation/b8c6c6d962/>.

Anders Lundin

KOMIN - Kompetenscentrum för inomhusmiljö och hälsa

Med finansiering från bland annat EU pågår idag ett samverkansprojekt mellan Umeå Universitet och Yrkeshögskola Novia i Vasa - KLUCK 2 (Kompetenscentrum Byggnad-Luftkvalitet-Hälsa 2). Projektets huvudsakliga mål är att öka kunskapen om inomhusmiljöfrågor i främst Kvarkenregionen. Förutom forskning är det i KLUCK-projektet ett viktigt mål att etablera ett svenskspråkigt kompetenscentrum för inomhusmiljö och hälsa, som fått namnet KOMIN. På KOMIN:s hemsida, www.kominmiljo.eu finns mycket och nyttig information om inomhusmiljö och hälsa. Där finns också ett kalendarium om vad som är på gång inom inomhusmiljöområdet.

Kalendarium

Början av april 2011. SWESIAQ:s årsmöte, troligen i Uppsala

Vi återkommer om datum och detaljer.

5-10 Juni. Indoor Air 2011, Austin, Texas - ISIAQ:s stora inomhusmiljökonferens.

Reducerad konferensavgift före 15/3. Läs mer om konferensen på

<http://lifelong.engr.utexas.edu/2011/>.

Har du någon aktivitet som du vill göra reklam för? Skicka ett e-post-meddelande till nyhetsbrevet@swesiaq.se. Då kan vi lägga in informationen på SWESIAQ:s hemsida och/eller skriva om den i nyhetsbrevet.

På SWESIAQ:S hemsida www.swesiaq.se/web2/index.asp?text_subjectID=39 eller på Komin´s kalender www.kominmiljo.eu kan du se vad som är på gång just nu inom inomhusmiljöområdet..

SWESIAQ debatt

Hälsorisker vid energihushållning

Astma- och Allergiförbundet har i ett remissvar reagerat på den skärpning av krav på energihushållning som föreslagits i Boverkets Byggregler, avsnitt 9 (se hela svaret på http://www.astmaoallergiforbundet.se/remissvar_mer.aspx?id=127). Vi menar att man i de föreslagna reglerna inte tillräckligt har säkerställt god inomhusmiljö och beaktat risker för hälsan, särskilt för personer som är känsligare än normalt. I vårt remissvar har vi tagit upp exempel på lösningar för energihushållning som vi av erfarenhet vet kan innebära risker:

- Tilläggsisolering/tätning utan förbättrad ventilation (främst självdragsventilerade hus)
- Minskade luftflöden (t ex behovsstyrning som innebär avstängd ventilation nattetid)
- Återluftssystem (förekommer fortfarande sedan förbud från 1994 slopats)
- Luftburet värmesystem i bostadshus (som är vanligt i s k passivhus)
- Luft-luftvärmepumpar (där värme tas från uteluften och avges till inneluften)
- Åtgärder som innebär ökad fuktbelastning i bostäder (t ex konvertering från oljepanna till bergvärme utan annan värmekälla i källaren istället för pannan)
- Nybyggnad av s.k. passivhus utan noggrann fuktdimensionering och fuktsäkring
- Införande av småskaliga biobränsleanläggningar som värmekälla i tättbebyggda områden kan ge problem med rök inomhus hos grannar.

Ett exempel på energihushållning som vi nyligen fick reda på är avstängd ventilation nattetid i Örebro kommuns skolor och förskolor. Kommunen hänvisar till klimatsparande och att man inte fått klagomål på luftkvaliteten i lokalerna. I en skola där det ändå finns klagomål hänvisar man till att OVK är godkänd och koldioxidmätningar inte visat på problem med luftkvaliteten. Men varken OVK eller koldioxidmätningar säger något om vilka luftföroreningshalter som

byggs upp i lokalerna under en natt med avstängd ventilation. Rekommendationer borde tas fram från Socialstyrelsen om vilka energihushållningsåtgärder som bör undvikas i befintliga lokaler. Men redan idag kan man hänvisa till försiktighetsprincipen i Miljöbalken och avråda från riskfyllda åtgärder innan det finns klagomål.

Marie-Louise Luther, ombudsman inomhusmiljö, Astma- och Allergiförbundet

Försiktighetsprincipen och heltäckningsmattor

För oss i Astma- och Allergiförbundet är den nya trenden med heltäckningsmattor på bl.a. arbetsplatser med kontorslandskap bekymmersam. Det är inte helt ovanligt att man underlåter att visa hänsyn till att det arbetar känsliga personer på en arbetsplats, som kanske inte kan arbeta kvar eller får hälsobesvär och tvingas öka sin medicinering om man lägger in heltäckande textilmattor. Vi har fått in ett antal klagomål från personer som hamnat i dessa situationer och dessutom ett antal samtal från skyddsombud eller andra som oroas över utvecklingen. Vår erfarenhet är att mattorna sällan städas tillräckligt och att de med tiden blir en reservoar för damm och allergiframkallande ämnen som avges till inomhusluften när man går på dem. Orsakerna till bristande städning kan vara många, t ex att det blir dyrt och oergonomiskt att städa heltäckande mattor tillräckligt bra. Det finns också risk för tillväxt av mikroorganismer om mattorna blir fuktiga. De som säljer heltäckande mattor tar sällan ansvar för att mattorna städas på det sätt och med den frekvens som behövs – de är intresserade att sälja mattor.

Det finns andra ljuddämpande akustiklösningar (t ex akustikgolv och akustikplattor i tak) och en löslagd gångmatta är bättre än en heltäckande, eftersom den kan tvättas eller bytas vid behov. I skolmiljöer finns ofta begränsade resurser för städning och många barn har allergier vilket motiverar att inreda så lättstädad som möjligt. Vi önskar bättre vetenskapligt underlag om hur heltäckningsmattor med tiden påverkar människor, särskilt känsliga personer. Men vi anser också att man tills vidare ska undvika heltäckningsmattor på

arbetsplatser, i offentliga miljöer och i skolor eftersom våra erfarenheter visar på att många med allergier får besvär i miljöer där heltäckningsmatta finns. Istället ska man välja lösningar som vi vet fungerar även för personer som är känsligare än normalt. Det är det som kallas försiktighetsprincipen....

Marie-Louise Luther

Om du inte vill stå med som prenumerant på nyhetsbrevet: Skriv till nyhetsbrevet@swesiaq.se